



Гандзілевська Г.Б.

ПСИХОЛОГІЯ ТВОРЧОСТІ

(«Подорожуючи до невідомого...»)

Навчально-методичний посібник



Острозьк

Видавництво Національного університету «Острозька академія»

2016

УДК 159.954(075.8)
ББК 88.4
Г 19

*(Рекомендовано до друку засіданням Вченої ради
Національного університету «Острозька академія»
протокол № 11 від 5 травня 2016 року)*

Рецензенти:

Каламаж Руслана Володимирівна, доктор психологічних наук, професор, проректор із навчально-виховної роботи Національного університету «Острозька академія»;

Савелюк Наталія Михайлівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки та психології Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка.

Гандзілевська Г. Б.

Г 19 Психологія творчості («Подорожуючи до невідомого...») : Навчально-методичний посібник / Г. Б. Гандзілевська. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2016. – 156 с.

ISBN 978-617-7328-38-3

Запропонований навчально-методичний посібник присвячено актуальним питанням сьогодення, що стосуються самореалізації особистості в її творчій діяльності. Приділено значну увагу характеристиці психологічних особливостей творчої особистості, аналізу її життєвого шляху, вивченню творчого доробку. Посібник містить авторські дидактичні розробки, що можуть слугувати у практичній роботі психологів та вчителів.

**УДК 159.954(075.8)
ББК 88.4**

© Гандзілевська Г. Б., 2016
© Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2016

ISBN 978-617-7328-38-3

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГІЯ ТВОРЧОСТІ ЯК САМОСТІЙНА ГАЛУЗЬ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	7
1. Психологія творчості: предмет, завдання	7
2. Феномен творчості у психологічних дослідженнях	10
3. Творчість у контексті самореалізації особистості	12
4. Види творчості	16
РОЗДІЛ 2. ТВОРЧІСТЬ І МИСЛЕННЯ	21
1. Творчість як процес виконання завдань	21
2. Креативне мислення і творча діяльність	23
РОЗДІЛ 3. ПСИХОЛОГІЧНА СТРУКТУРА ТВОРЧОСТІ	31
1. Етапи творчого процесу	31
2. Структура механізму творчості	35
РОЗДІЛ 4. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ	40
1. Характеристика творчої особистості	40
2. Класифікація творчих людей за типами мислення	51
РОЗДІЛ 5. ТВОРЧИЙ ПРОЦЕС У ВИМІРІ ЖИТТЄВОГО СЦЕНАРІЮ ОСОБИСТОСТІ	56
1. Життєтворчість, життєвий сценарій, життєві ролі	56
2. Творчий задум і життєві перспективи особистості	81

РОЗДІЛ 6.	
МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОГО ТА ЖИТТЄВОГО ШЛЯХУ МИТЦЯ	90
1. Біографічний аналіз процесу становлення і розвитку творчої особистості	90
2. Методи вивчення творчої спадщини митця	100
РОЗДІЛ 7.	
ТВОРЧИСТЬ ЯК ЗАСІБ САМОПІЗНАННЯ ТА САМОВДОСКОНАЛЕННЯ	115
1. Методи розвитку творчої особистості	115
2. Казкотерапія в гештальт-аналітичному підході	117
3. Психодрама як метод стимулювання творчої активності людини	121
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ТА КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ	127
СЛОВНИК ТЕРМІНІВ	139
ДОДАТОК А	
ТРЕНІНГОВА ПРОГРАМА «РОЗВИТОК САМОЦІННОСТІ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МЕТОДОМ ПСИХОДРАМИ» (Г. Гандзілевська, М. Левандовська)	143
ДОДАТОК Б	
АВТОРСЬКА ДІАГНОСТИЧНО-ТЕРАПЕВТИЧНА КАЗКА «МОЛЬФАРИК ТА ЙОГО ПЛАНИ НА ЖИТТЯ»	151
ДОДАТОК В	
ТРЕНІНГОВЕ ЗАНЯТТЯ: «ДІАГНОСТИКА ТА КОРЕКЦІЯ ЖИТТЄВОЇ ПЕРСПЕКТИВИ»	153

ПЕРЕДМОВА

Передмову до книги я пишу з великим задоволенням, оскільки вона, на мою думку, робить фундаментальний внесок, пропонуючи конструктивістський погляд на творчість крізь призму психологічних особливостей людини, не обов'язково митця. Авторський підхід до дослідження проблеми психології творчості із урахуванням життєвого сценарію – це теоретико-прикладний аспект, який допоможе зрозуміти творчість як процес творення цінностей, що живуть у часі і зберігають сторінки життя їх неординарних творців.

Посібник містить інформацію про поняття «творчість» із позиції психології як вияв самореалізації свідомої особистості, як демонстрацію творчого потенціалу та авторського задуму. Важливо зауважити, що не маючи місця у площині психологічних досліджень, творчість увійшла в коло її об'єктів лише в 50-х роках минулого століття. Посібник містить актуальну інформацію. Водночас авторка пропонує підходи до декодування інформації, що міститься у творчих доробках у вигляді образів та символів, даючи дослідникам із теперішнього та майбутнього можливість пізнати та охопити глибину творчого задуму мистецької душі та їх життєвий сценарій, як прописаний у несвідомості шлях формування таланту. Такі усвідомлення окрім ознайомлювального характеру містять і терапевтичний зміст, будучи синтезованою формулою особистісної винахідливості авторки посібника, демонстрацією пластичності її мис-

лення та методологічної конкретності, що ґрунтуються на власному досвіді та спостереженнях.

Зважаючи на вище висловлене, вважаю, що посібник становитиме неабияку цінність для зацікавлених читачів, студентства та дослідників у галузі вивчення творчості. Однак, зважаючи на чіткість викладення думок та логічність, посібник може стати книгою для прочитання і неспеціалістами.

Т. М. Ширяєва,
кандидат психологічних наук, доцент



РОЗДІЛ 1.

ПСИХОЛОГІЯ ТВОРЧОСТІ ЯК САМОСТІЙНА ГАЛУЗЬ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1. Психологія творчості: предмет, завдання

Психологія творчості як галузь наукових досліджень сформувалася на межі мистецтвознавства, психології і соціології (кін. XIX – поч. XX ст.). Її становленню сприяли загальна й експериментальна психологія, психоаналіз, психологічна школа в літературознавстві та ін. Оскільки основною проблемою психології творчості є вивчення особливостей творчої особистості, її життєвого та творчого шляху, велике значення має описова психологія, засновником якої прийнято вважати німецького вченого В. Дільтея.

За дослідженнями І. Данилюка та В. Мартинюка [2] найбільшого визнання в галузі психології творчості

Навчальне видання

Галина Борисівна ГАНДЗІЛЕВСЬКА

ПСИХОЛОГІЯ ТВОРЧОСТІ
(«Подорожуючи до невідомого...»)

Навчально-методичний посібник

Головний редактор *Ігор Пасічник*

Технічний редактор *Роман Свинарчук*

Комп'ютерна верстка *Наталії Крушинської*

Художнє оформлення обкладинки *Яніни Загурської*

Коректор *Юлія Шабатіна*

Малюнки *Оксана Хованець, Ольга Корнієнко*

Формат 42x30/4. Ум. друк. арк. 9,07. Обл.-вид. арк. 7,51.

Наклад 100 пр. Зам. № 52-16

Папір офсетний. Друк цифровий. Гарнітура «BookmanС».

Оригінал-макет виготовлено у видавництві
Національного університету «Острозька академія»,
Україна, 35800, Рівненська обл., м. Острог, вул. Семінарська, 2.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи РВ № 1 від 8 серпня 2000 року.

Видавець СПД Свинарчук Р. В.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи РВ № 27 від 29 липня 2004 року.
Тел. (+38067) 771 28 70, e-mail: 35800@ukr.net.